

**กัญญาณุสร: หนังสืออนุสรณ์งานศพที่แสดงทัศนคติเกี่ยวกับสตรี
ของปัญญาชนสยามในสมัยรัชกาลที่ 6***

พฤติชา นาคะผิว**

บทคัดย่อ

บทความนี้มุ่งศึกษาทัศนคติเกี่ยวกับสตรีของปัญญาชนสยามในสมัยรัชกาลที่ 6 ที่ปรากฏในเรื่อง *กัญญาณุสร* หนังสืออนุสรณ์งานศพของนางสาวล่อมม สีบุญเรือง ผลการศึกษาพบว่าปัญญาชนสยามใช้วรรณกรรมเรื่องดังกล่าวเป็นพื้นที่ในการยกย่องอดีตยอดสตรีเพื่อแสดงให้เห็นว่าสตรีไม่ว่าจะเชื้อชาติใด ศาสนาใด หรือเป็นคนชนชั้นใด ล้วนแล้วแต่เคยสร้างคุณประโยชน์แก่ส่วนรวมและมีคุณสมบัติที่ไม่แตกต่างจากบุรุษมาตั้งแต่อดีต พร้อมกับนำเสนอภาพของนางสาวล่อมม สีบุญเรืองให้เป็นสตรีสยามหัวก้าวหน้าที่ “เก่ง” และ “ดี” เพื่อยกย่องให้เกียรติผู้วายชนม์ และเชื่อมโยงให้ผู้อ่านเห็นเป็นรูปธรรมว่า สตรีที่มีความรู้ความสามารถมีตัวตนอยู่จริงในสังคมสยาม นอกจากนี้ปัญญาชนสยามยังใช้กลวิธีทางวรรณศิลป์ที่แปลกใหม่ในการยกย่องนางสาวล่อมม

* บทความนี้ปรับปรุงเพิ่มเติมจากภาคนิพนธ์รายวิชาสัมมนาทฤษฎีวรรณคดีวิจารณ์ หลักสูตรอักษรศาสตรดุษฎีบัณฑิต ภาควิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ภาคการศึกษาต้น ปีการศึกษา 2562 ผู้เขียนขอขอบพระคุณ อาจารย์ ดร.ชัยรัตน์ พลมุข ที่กรุณาให้คำแนะนำเพิ่มเติมในการศึกษาหัวข้อนี้

** อาจารย์ประจำสาขาวิชาการสอนภาษาไทย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร (อีเมล: pruiticha408@hotmail.com)

วารสารภาษาและวรรณคดีไทย ปีที่ ๓๗ ฉบับที่ ๑ (มกราคม - มิถุนายน ๒๕๖๓)

สื่อบุญเรื่อง แสดงให้เห็นว่าผู้วายชนม์เป็นสตรีสามัญชนที่มีบทบาทสำคัญทั้งในฐานะนักคิด นักเขียนที่เป็นสตรีสมัยใหม่ และในฐานะบุตรผู้อยู่เบื้องหลังความสำเร็จของนายเชียว ฮุดเสง สื่อบุญเรื่อง ชาวจีนสยามผู้มึบทบาทสำคัญในสังคมไทยช่วงปลายสมัย สมบูรณาญาสิทธิราชย์

คำสำคัญ: *กัญญาอนุสร*, หนังสืออนุสรณ์งานศพ, ทัศนคติเกี่ยวกับสตรี, รัชกาลที่ 6

Kanyanusorn: A Cremation Book for Expressing Siamese Intellectuals' Concept of Women in the Reign of King Rama VI

Pruiticha Nakapew^{***}

Abstract

The aim of this article is to essentially study Siamese intellectuals' concept of women in the reign of King Rama VI, appearing in *Kanyanusorn*, a cremation book dedicated to the memory of Miss Lamom Sriboonrueang. The results of the study show that the Siamese intellectuals utilized the above-mentioned literature as a space to eulogize those who had been outstanding women, demonstrating that regardless of race, religion or even social class, women contributed in significant ways to society at large and they possessed distinct qualifications not different from men in former times. The Siamese intellectuals also illustrated the image of Miss Lamom Sriboonrueang as a “competent” and “good” progressive woman to honour and respect the deceased. It is also a way to enable their readers to associate more concretely with the idea that such women of great competence actually existed in Siamese society. Moreover, Siamese

^{***} Lecturer, Section of Teaching Thai Language, Faculty of Education, Sakon Nakhon Rajabhat University (E-mail: pruiticha408@hotmail.com)

intellects used new literary techniques to praise Miss Lamom Sriboonrueang. These actions demonstrate that the deceased as a woman and a commoner played a significant role as a modern thinker and writer as well as the daughter who behind the successes of Mr. Seaw Hudseng Sriboonrueang, a Sino-Siamese who occupied a significant role during the latter period of absolute monarchy in Thai Society.

Keywords: *Kanyanusorn*, cremation book, concept of women, the reign of King Rama VI